

Інтелектуальна власність та проблеми авторського права в інформаційно-комунікаційній діяльності бібліотек

Засідання круглого столу «Інтелектуальна власність та проблеми авторського права в інформаційно-комунікаційній діяльності бібліотек» відбулося 6 жовтня 2016 р. У його роботі взяли участь науковці, провідні фахівці Центру інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України, Укрпатенту,

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної парламентської бібліотеки України, Національної бібліотеки для дітей, Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки, наукових бібліотек вишів, головний редактор журналу «Інтелектуальна власність в Україні».

У доповідях та повідомленнях учасники круглого столу порушили низку актуальних питань, а саме:

- політика в сфері інтелектуальної власності стосовно науково-дослідних установ та бібліотек;
- роль бібліотек у системі інтелектуальної власності;
- законодавство з питань авторського права у контексті діяльності бібліотек;
- використання бібліотеками ліцензій відкритого доступу Creative Commons;
- особливості права власності на охорону баз даних;
- охорона об'єктів інтелектуальної власності в мережі Інтернет;
- проблематика охорони інтелектуальної власності в Україні в дисертаційних дослідженнях;
- роль міжнародних правових актів з авторського права в формуванні національного інформаційного простору та ін.

Засідання розпочалося вступним словом директора Центру інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України **Ю. М. Капіци**. Він наголосив на важливості вирішення питань інтелектуальної власності для інноваційного розвитку України та її інтеграції у європейську спільноту. Були окреслені нагальні проблеми захисту інтелектуальної власності в процесі євроінтеграції України. Зокрема відзначалося, що в умовах інтенсивного розвитку цифрових технологій, переходу до видання та розповсюдження наукових журналів, книг у цифровій формі, тотального оцифрування культурної спадщини та надання доступу до творів за допомогою Інтернет пріоритетного значення набуває докорінне оновлення традиційних моделей авторського права, яке застосовується у бібліотечній діяльності.

Зав. відділу НБУВ, канд. іст. наук **О. Г. Кириленко**, у доповіді «Принципові положення політики інтелектуальної власності НБУВ» підкреслив, що успішна діяльність сучасної наукової бібліотеки, як ніколи, залежить від вирішення проблем охорони інтелектуальної власності. Саме тому, наголосив доповідач, політика інтелектуальної власності НБУВ формується як цілеспрямована діяльність у межах національної стратегії розвитку інтелектуальної власності, міжнародних законодавчих актів, а також концепції розвитку наукової та бібліотечно-бібліографічної діяльності книгозбірень. Політика інтелектуальної власності НБУВ спрямована, насамперед, на регулювання стосунків між бібліотекою і працівниками, котрі перебувають у трудових відносинах з нею, установами, з якими вона співпрацює, а також з користувачами щодо дотримання норм законодавства з інтелектуальної власності.

Головний бібліотекар Національної парламентської бібліотеки України **О. М. Збанацька** у своєму виступі «Відображення терміносистеми інтелектуальної власності в інформаційно-пошуковому тезаурусі Національної парламентської бібліотеки України» виокремила особливості відображення термінологічного апарату сфери інтелектуальної власності у інформаційно-пошуковому тезаурусі, який Національна парламентська бібліотека України почала розробляти у 1997 р. з метою уніфікації пошукового образу документа.

Представник корпорації «Науковий парк Київського національного університету ім. Тараса Шевченка» **О. А. Саприкін** присвятив свій виступ проблемам боротьби з плагіатом. Головн. редактор журналу «Інтелектуальна власність в Україні» **І. В. Абдуліна** наголосила на тому, що в теперішніх умовах діяльність бібліотек потребує нових

правових підходів. У першу чергу, на думку доповідачки, правового врегулювання потребує розроблення бібліотеками своїх бізнес-проектів.

Про прикладні аспекти укладання авторських договорів у видавничій справі йшлося у виступі старш. наук. співробітника Центру інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України **Д. С. Махновського**. Доповідач зазначив, що Центр, який він представляє, спільно з Видавничим домом «Академперіодика» НАН України щойно завершив підготовку рекомендацій для наукових установ НАН України щодо використання ліцензій вільного доступу для наукових видань, які розміщуються у цифровій формі. У документі виписана низка застережень стосовно їх використання користувачами.

Старш. наук. співробітник Центру інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України **Т. Г. Косско** у своїй доповіді розглянула правові засади охорони торговельних марок та доменних імен у мережі Інтернет.

На завершення співробітники відділу з охорони інтелектуальної власності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського презентували присутнім інформаційно-аналітичний дайджест «Актуальні проблеми інтелектуальної власності в інформаційній сфері».

Під час засідання круглого столу відбувався обмін практичними й теоретичними напрацюваннями щодо проблем інтелектуальної власності.

Присутні були одностайні у думці, що стратегічними напрямками вирішення проблем охорони інтелектуальної власності в інформаційно-комунікаційній діяльності бібліотек України є:

- налагодження ефективної комунікації з органами державної влади та установами, бібліотеками, що займаються науковими і прикладними аспектами охорони інтелектуальної власності;
- розроблення і внесення змін до законів України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про авторське право і суміжні права», «Про обов'язковий примірник документів»;
- підготовка необхідних документів для приєднання України до Марракеського договору;
- участь у заходах Всесвітньої організації інтелектуальної власності з дотримання вимог авторського права в бібліотеках і архівах;
- удосконалення нормативно-правової бази, стандартів бібліотечно-інформаційної галузі відповідно до завдань формування сучасних електронних ресурсів як основи інтеграції українських бібліотек у світовий інформаційний простір;
- актуалізація проблематики бібліотекознавчих досліджень, пов'язаних з охороною інтелектуальної власності;
- передбачення у системі підвищення кваліфікації проведення занять з тематики охорони інтелектуальної власності в бібліотечно-інформаційній діяльності.

Учасники круглого столу також мали змогу познайомитися з книжковою виставкою «Інтелектуальна власність у інформаційному просторі України».

Олександр Кириленко,
канд. іст. наук, зав. відділу НБУВ
Лариса Литвинова,

канд. наук із соц. комунікацій, наук. співробітник НБУВ